

ВНУТРІШНЯ ДИНАМІКА ПСИХІКИ (ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ПІДХІД)

Академічна характеристика дисципліни

Рік вивчення (курс)	Семестр	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Кількість годин на тиждень	Форма підсумкового контролю	Система оцінювання
			Всього	Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінарські	Самостійна робота			
1	II	3	90	18			18	54	2	Іспит	100-бальна, ECTS, національна (4-бальна)

Тип дисципліни – за вибором ВНЗ.

Викладач – Яценко Тамара Семенівна, доктор психологічних наук, професор.

Мова вивчення – українська.

Форми організації освітнього процесу – лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні навчально-дослідні завдання (реферати).

Заплановані результати навчання: У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- Знати психоаналітичні аспекти структурної впорядкованості психіки;
- Розуміти концептуальне підґрунтя психодинамічного підходу;
- Розуміти сутність глибинно-психологічного пізнання;
- Знати сутність взаємозв'язків між свідомою та несвідомою сферами психіки;
- Розуміти структурно-функціональні особливості психіки та функціональні особливості несвідомого.
- Знати специфіку дії захисної системи суб'єкта та функційне навантаження захистів;
- Розуміти енергетичну детермінацію дії захисної системи;
- Знати провідні характеристики психологічних захистів;
- Знати основні механізми психологічного захисту за Фрейдом;
- Пояснити сутність викривлення реальності як епіфеномену дії захисної системи;
- Усвідомлювати особливості дії базальних та ситуативних захистів;
- Уміти враховувати у практичній діяльності підпорядкованість захисної системи просоціальній тенденції «до сили»;
- Пояснити сутність умовних та глибинно-психологічних цінностей, враховувати особливості їх впливу на формування та розвиток психіки;
- Враховувати в процесі практичної діяльності внутрішню суперечливість психіки суб'єкта;

Компетентності студента:

- розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей;
- прийняття іншої людини (та себе самого) такою, яка вона є;
- ослаблення стереотипності та автоматизованості поведінки;
- здатність учитися; здатність до критики й самокритики;
- креативність, здатність до системного мислення, здатність до розкриття власного конструктивного потенціалу;
- адаптивність і комунікабельність, відкритість до нового досвіду;
- наполегливість у досягненні мети, соціальна активність;
- базові знання про суть явищ внутрішньої динаміки психічного;
- розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- вміння інтерпретувати поведінковий матеріал протагоніста для виявлення ітеративних аспектів психіки;
- увага до актів спонтанної поведінки іншої людини;
- здатність творчо добирати методи та інструментарій роботи відповідно до потреб глибинного процесу «тут і тепер» згідно з індивідуальною неповторністю психіки кожної людини;

Змістові модулі (перелік тем):

Модуль 1. Загальні засади розуміння психічного

Тема 1.1. Суперечлива сутність психіки

Антагоністичність фрейдівських підструктур психічного. Антиномічність психічних взаємозалежностей. Психічне як перетин антагоністичних та антиномічних взаємозалежностей. Функційні особливості несвідомого.

Тема 1.2. Детермінанти внутрішньої динаміки психічного.

Суб'єктивна зінтегрованість психіки та об'єктивна її дезінтегрованість. Фіксації та формування статичності психіки. Роль об'єктних відношень у формуванні динаміки психіки. Травматичні переживання раннього періоду розвитку та формування вимушеного повторення

Модуль 2 Прикладні аспекти дослідження психіки з врахуванням розуміння її внутрішньої динаміки

Тема 2.1. Особливості функціонування захисної системи.

Системна впорядкованість психологічних захистів психіки. Базові і ситуативні психологічні захисти. Опори. Логіка свідомого і логіка несвідомого. Відступи від реальності та психічна реальність. Ідеалізоване Я та умовні цінності. Викривлення соціально-перцептивного сприйняття.

Тема 2.2. Едіпальна залежність та її роль у формуванні захисної системи суб'єкта

Поняття едіпового комплексу та едіпальної залежності. Структурування психічного як наслідок едіпальної залежності. Едіпова залежність та її вплив на формування усталеності психіки.

Тема 2.3. Статичні й динамічні характеристики психіки

Статика й динаміка психіки в ракурсі психоаналізу та психодинамічної теорії. Глибинно-психологічний зміст усталених (статичних) характеристик психіки. Фіксація та її вплив на формування статичності психіки. Механізми формування усталених характеристик психіки.

Рекомендована література

Основна:

1. Фрейд З. Я и Оно / З. Фрейд // Психология бессознательного. – М.: Просвещение, 1990. – С. 425 – 440.
2. Фрейд З. По ту сторону принципа удовольствия / З. Фрейд. – Мн.: ООО "Попурри", 1997.
3. Фрейд З. О клиническом психоанализе. Избранные сочинения. / З. Фрейд. – М.: Медицина, 1991, – 288 с.
4. Фрейд З. Толкование сновидений / З. Фрейд.. – К.: Здоровье, 1991. – 382 с.
5. Фрейд З. Либи́до / З. Фрейд.. – М.: Гуманитарий, 1996. – 476 с.
6. Фрейд З. Введение в психоанализ. Лекции / З. Фрейд.. – СПб.: Питер, 2002. – 384 с.
7. Яценко Т. С. Глибинне пізнання самодепривації психіки майбутнього психолога / Т. С.Яценко, В. І. Бондар. – К.: Вид-во НПУ ім. М. Драгоманова, 2016. – 384 с.
8. Яценко Т. С. Методологія глибинного пізнання психіки суб'єкта / Т. С.Яценко // Педагогічний процес : теорія і практика. Психологія. – № 3. – 2016. – С. 23-30.
9. Яценко Т. С. Динаміка розвитку методології, теорії та практики глибинного пізнання / Т. С. Яценко, І. В. Євтушенко, О. Г. Максименко, О. В. Педченко, О. М. Полянничко, Л. Г. Туз. // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: науково-методичний журнал. – 2013. – Вип. 1 – 2. – С. 130 – 148.
10. Яценко Т. С. Цілісність психічного у взаємозв'язках свідомого і несвідомого / Т. С. Яценко // Естетика і етика педагогічної дії. Збірник наукових праць. – Київ-Полтава, 2013. – Випуск 3. – С. 56 – 68.
11. Яценко Т. С. Глубинное познание с использованием опредмеченной самопрезентации субъекта / Т. С. Яценко // Научно-практический журнал № 1 (25) / 2013 «Гуманітарні науки» гол. ред. Глузман О. В. – С. 28-42.
12. Теория и практика глубинной психокоррекции: Шестая Авторская школа академика НАПН Украины Т. С. Яценко / Сост.: А. В. Глузман, В. П. Андрущенко (и др.) / Под ред. Т. С. Яценко. – К.: Изд-во НПУ имени М. П. Драгоманова, 2013. – 226 с.
13. Теория и практика глубинной психокоррекции: Седьмая Авторская школа академика НАПН Украины Т. С. Яценко / Сост.: А. В. Глузман,

- В. П. Андрущенко (и др.) / Под ред. Т. С. Яценко. – К.: Изд-во НПУ имени М. П. Драгоманова, 2013. – 236 с.
14. Андрущенко В. П. Філософія і психологія психодинамічного пізнання / В. П. Андрущенко, Т. С. Яценко // Вісник Донбаського державного педагогічного університету. Серія: Психологія: збірник наукових праць / [за заг. ред. О. Г. Солодухової]. – Вип.1. - Слов'янськ: ДДПУ, 2013. – 163 с. С. 6 – 33
 15. Яценко Т. С. Использование визуализированной самопрезентации субъекта в глубинном познании психики // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Збірник наукових праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова. – 2013. - № 40 (64). - С. 40- 53.
 16. Яценко Т.С. Функціонально-структурний підхід до розуміння психіки у її внутрішній динаміці / Т. С. Яценко // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002/ Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України. Частина 1. –Харків: "ОВС", 2002. – С.452-468.
 17. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: активне соціально-психологічне навчання: Навчальний посібник. – К.: Вища шк., 2004. – 679 с.: іл.
 18. Яценко Т.С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2006. – 382 с.: іл.
 19. Yacenko T. The issue of complementarity principle in deep cognition of the psyche / T. Yacenko // Наука і освіта. – № 9. – 2016. – С. 9-16.

Допоміжна

1. Бессознательное: природа, функции и методы исследования / Под общ. ред. А.С. Прангишвили, А.С.Шерозия, Ф.В.Бассина. – Изд-во "Мецниераба", Тбилиси, 1985. – Т. 4.
2. Блум Г. Психоаналитические теории личности. – М.: Изд-во "КСП", 1996. – 247 с.
3. Валь Г. Теория нарциссизма // Ключевые понятия психоанализа / Под ред. В. Мертенса. – СПб., 2001. – С. 85 – 93.
4. Винникотт Д. В. Переходные объекты и переходные явления: исследование первого "не-я" предмета // Антология современного психоанализа. – М., 2000. – Т. 1. – С. 186 – 200.
5. Воспитание детей и психоанализ: Сборник. – М., К., 2000. – 234 с.
6. Гилл М. М. Психоанализ и исследовательская психотерапия // Антология современного психоанализа. – М., 2000. – Т. 1. – С. 201 – 219.
7. Гринсон Р. Техника и практика психоанализа. – Воронеж, 1994. – 342 с.
8. Ключевые понятия психоанализа / Под редакцией Вольфганга Мертенса / Пер. с нем. С. С. Панкова. – СПб.: Б&К, 2001. – 383 с.
9. Кляйн М. Развитие в психоанализе. – М.: Академический проект, 2001. – 510 с.
10. Кляйн М. Зависть и благодарность. Исследование бессознательных источников. – СПб., 1997.

- 11.Кляйн М. Развитие одного ребенка // Воспитание детей и психоанализ: Сб. – М., К., 2000. – С. 17 – 90.
- 12.Кутер П. Современный психоанализ. – СПб., 1997.
- 13.Лапланш Ж. Словарь по психоанализу. / Ж. Лапланш, Ж.Б. Понталис – М.: Высшая школа, 1996. – 623 с.
- 14.Лейбин В. М. Классический психоанализ: история, теория, практика. – М.: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: Издательство НПО "МОДЭК", 2001. – 1056 с.
- 15.Лейбин В. М. Словарь-справочник по психоанализу. – СПб.: Питер, 2001. – 688 с.
- 16.Леклер С. Бессознательное – иная логика // Бессознательное: природа, функции, методы исследования. – Тбилиси: Мецниереба, 1978. – Т. 3. –С. 260 – 269.
- 17.Психоаналитические термины и понятия: Словарь / Под ред. Барнесса Э. Мура, Бернарда Д. Файна. – М.: Класс, 2000. – 304 с.
- 18.Французская психоаналитическая школа / Под ред. А.Жибо, А.В.Россохина. – СПб.: Питер, 2005. – 576 с.
- 19.Фрейд А. Психология Я и защитные механизмы. - М.: Педагогика-Пресс, 1993. – 140 с.
- 20.Фрейд А. Теория и практика детского психоанализа. – М.: ООО Апрель Пресс, ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1999. – Т. 1. – 384 с.